

Styrelsen för telehistoriska föreningen är nu redo att välkomna besökare till föreningens nya museilokal. Från vänster Clas-Åke Branér, Olof Lindström, Harry Hammar, Anders Lindholm, Sten-Anders Fellman och Kjell Dahl.

Telehistoriska museet nyöppnar

En brandsignalfördelare som bygger på 50-talsteknik och som användes långt in på 2000-talet, en telefonspel-dosa, och en mobiltelefon från 1970-talet: bland annat detta kan man se på Ålands telehistoriska museum, som i kväll inviger sina nya lokaler på Storagatan 6.

Föreningsmedlemmarna har ägnat ett år åt att rusta och ställa i ordning i museets nya lokal, i källaren under Ålcoms före detta butik vid Storagatan. De flesta av föremålen är donerade av telefonbolagen, men privatpersoner har förstås också bidragit. Men det kan få konsekvenser.

–Jag kom hit med en gammal rysk fälttelefon. Sedan blev jag kvar, säger **Sten-Anders Fellman**, som till och med råkade ut för att väljas till ordförande för Ålands telehistoriska förening.

Föreningen hoppas förstås att flytten från Askuddsvägen i Hindersböle till det nya, mer centrala läget ska locka fler besökare till museet. Men de gör också reklam för sig i digitala kanaler.

–Jag har lagt ut bilder i sociala medier ur telefonkatalogen från 1938, så att ålänningar kan läsa vad deras förfäder hade för yrke, säger Sten-Anders Fellman.

Förfäderna i telefonkatalogen betecknar sig som bonde, lägenhetsägare, sjökaptan och bilägare, bland annat. Föreningens

ÅLANDS TELEHISTORISKA MUSEUM

- Ny adress: Storagatan 6, ingång från gården
- Öppet hus i kväll tisdagen den 12 maj klockan 18–20
- Specialöppet måndagen den 18 maj på internationella museidagen: klockan 15–20
- Reguljära öppettider: tisdagar klockan 18–20, onsdagar klockan 13–16

LÄS MER I HISTORIK

- "Den åländska telefonisten – livet på de manuelle telefoncentralerna under 90 år"
- Av Charlotte Mäkelä
- Utgiven av Ålands telehistoriska förening 2011

samling av tryckta telefonkataloger är nästan komplett, enligt **Olof Lindström**, sekreterare.

Taxen och Kobran

I museet kan man se Ericsson-telefoner från slutet av 1800-talet, den sirliga modell som kallades Taxen.

Harry Hammar ställer ut ett konstverk som han skapat av blykablar, koppartråd och pappersisolering: hans gamla arbetsmaterial.

Alla i styrelsen har arbetat professionellt med telefoni, och har känsla för telefoner, växlar och all slags teleutrustning.

–Det är viktigt hur telefonen är designad, hur den låter och hur nummerskivan känns, säger

Anders Lindholm, före detta ordförande och numera kassör. Hans favoriter är Ericssons Dialog och Kobra.

–Jag använde en röd Kobra-telefon i 15 år, minns Sten-Anders Fellman.

–Jag gillar gamla vevtelefoner i vackert trä, säger **Kjell Dahl**.

En annan klenod är telefonspel-dosan, donerad av **Bosse Ahlnäs**. Den användes av företag och började automatiskt spela väntmusik för uppringaren när telefonisten lade luren ovanpå speldosan. Den fungerar än.

"Här lyssnar vi inte"

Föreningsmedlemmarna har många anekdoter från Ålands telehistoria, och har samlat in berättelser från de som var med tidigt.

–Jag intervjuade en före detta telefonist på Annagården på Föglö. Hon hade jobbat på Degerby central, och kom fortfarande ihåg alla nummer, säger Sten-Anders Fellman.

Telefonisterna kunde lyssna på alla samtal, och hade legitim orsak att göra det när de behövde kontrollera om samtalet ännu pågick eller inte. Men det ryktades om att de också lyssnade på samtal av nyfikenhet.

–Någon sa till den de pratade med att "vi får se upp, telefonisten kanske hör vad vi säger", och då kom en röst i luren som sa "nej, här lyssnar vi inte", säger **Clas-Åke Branér**.

Växeln för stor

Föreningen sponsras av Ålcom och Mariehamns Telefon, som hyr ut lokalen på Storagatan till föreningen. Föreningen har även lagerutrymmen i Hammarland.

–Där har vi en växel, den enda på Åland i sitt slag som fungerar. Men det är sex centimeter för lågt i tak här för att vi ska kunna ställa ut den här på Storagatan, säger Anders Lindholm.

Museet visar också en apparat som spelade upp Fröken Ur för den som ringde för att få veta exakt vad klockan var.

–Det är **Ann-Christine Karlssons** röst man hör, säger Anders Lindholm.

En så kallad Mox-lödkolv ("livsfarlig att använda, men den

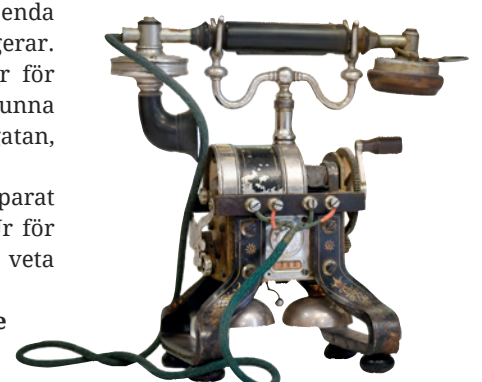
fungerade", enligt Anders Lindholm), en fälttelefon från 1913, och svenska telefoner med nollan i "fel" ände för en finländare är andra föremål som ställs ut i museet.

Och förstås mobiltelefoner, där de tidigaste är gamla nog för att höra hemma i ett museum. Clas-Åke Branér visar upp sin, som är en hel stor väska med axelrem.

–Den är från 1970-talet. Jag hade en i bilen och en på stugan i Föglö. Samtalen förmedlades av riksen, Rikstelefon.

I kväll tisdag inviger museet sin nya lokal med öppet hus mellan klockan 18 och 20. Måndagen den 18 maj, på den internationella museidagen, håller museet specialöppet klockan 15–20. Inträdet är fritt.

TEXT: SUSANNA SKOGBERG
FOTO: JONAS EDSVIK

L M Ericssons stiliga Taxen-telefon, från sent 1800-tal.

Anders Lindholm med några av föreningens patinerade telefonklenoder.

Olof Lindström visar telefoner med nummerskiva, fingerskiva, eller petmoj: kärt barn har många namn. De är numera kända för att förbjylla yngre generationer.

på Storagatan

Clas-Åke Branér med sin mobiltelefon från 1970-talet. "Jag hade en i bilen och en på stugan", säger han.

Detaljbild av Harry Hammars konstverk i koppartråd, blykabel och pappersisolering.

Olof Lindström i "bakbutiken" där de tar vara på museiföremål och håller dem i skick.

Sten-Anders Fellman visar museets telefonspeldosa, donerad av Bosse Ahlnäs.

Föreningen har samlat på sig en nästintill komplett samling av åländska telefonkataloger. Olof Lindström i förgrunden, i bakgrunden Sten-Anders Fellman.

VARUBODEN PÅ ÅLAND
varuboden.ax

S-MARKET

Livet
ÄR MAT

 <p>495 Gäller 27,4–31,5 Dahlmans Ostgrill 400 g (12,38/kg)</p>	 <p>399 Gäller 12–17,5 Atria Kyckling schnitzel, naturell 450 g (8,87/kg), Finland</p>
--	---

 <p>799 Gäller 12–17,5 Atria Tunna kasslerbiffar av gris, marinerade 1 kg, Finland</p>	 <p>400 2 ST. Gäller 12–17,5 Magnum Glasspinnar 69–90 g (22,22–28,99/kg) Enskilt 1,35–2,89 (18,00–41,88/kg)</p>
---	--

 <p>300 2 ST. Gäller 12–17,5 Kantolan Ballerina-kex 190–210 g (7,14–7,89/kg) Enskilt 1,88–1,98 (9,43–10,42/kg)</p>	 <p>1995 SAMMANLAGT Gäller 12–17,5 Kotimaista Toalett- papper 32 rl och Hushålls- papper 16 rl 32 rl + 16 rl (0,42/rl) Enskilt Toalett-papper 15,69 (0,49/rl), Hushållspapper 10,49 (0,66/rl)</p>
---	--

FRÅN SMAKTORGET i S-market Jomala

 <p>3490 KG Gäller 12–16,5 Atria Garantimörad ytterfilé av nöt biff eller bit Finland</p>	 <p>995 KG Gäller 12–16,5 Atria Gris karré Finland</p>
--	---

Ett begränsat antal annonserade produkter.

HOS OSS
FÄR DU
BONUS
S-Föränskort.fi

S-market Godby
Godbyvägen 1424, Godby.
Tfn 010 765 9600.
Mån-lör 7-22, sön 10-22.

S-market Jomala
Lövuddsvägen 1, Mariehamn.
Tfn 050 318 3767.
Mån-lör 6-24, sön 9-24.